

המפדג מסריח מן הראש

מעניין שראש-צורים ואלון-שבות יושבים על חורבת זכריה — אחד משלושה מקומות הקשורים בשמו של זכריה, הנביא שניבא את חורבן ישראל, ועליכן נרצח בידו היהודים, בעזרת הכהנים, ביום כיפור שחל בשבת. דמו לא נח ופיעפע עד ששחט נבוזראדן 70 חכמים על גווייתו.

ביום החמישי, ה-29 בינואר 1981, הצבתי מול האלון העתיק (בן 580 שנה) שבאלון-שבות מיזבח ופאטיש העשויים בול-עץ (קדוש), טלית קטן, אדמה ותיל. עליהם הנחתי דג קרפיון (600 גרם) מסריח, ואת המינשר הרצוף בזה:

מזבח נסך למים חיים. ברקע אלון עתיק. האם קדוש האלון? ירבעם בן-נבט, אני חושב... גם ההתנחלויות על כל גיבעה רמה. הנסגר המעגל? גוש-עציון, בית-ספר וסמל להתנחלויות ונישול. המפדג מסריח מן הראש. אלון שבות, אלון גוש. אלון גוש, אלון אמונים. אדוני משתעל, אלון מתנחל. אלוני ממרא, אלון מורה. אלון מורה — אלון כיסא. אלון אריק — אלון תותח. אלון יהוה, אלון שבות. אלון יהוה, אלון חורבן. אלון חורבן, אלון בכות. אלון גולה... אלון סוף.

יגאל תומרקין, חלי-אביב

דג קרפיון מסריח (במרכז) — 600 גרם חשקף על אלון-שבות

תרבות הדיור בבית השלישי

לאור הנסיון שהצטבר על תרבות הדיור של העם היהודי בבית-לאומי ריבוני, סביר להניח ששום חברת-ביטוח רצינית לא תהיה מוכנה לבטח את הבית השלישי מפני תאונה היסטורית. הרקורד שלנו מוכיח שבית כזה הוא נכס ברי-סיכון, ושאיפילו כנגד פרמיה גבוהה יחסית, תחשב עיסקת-ביטוח כזו לבלתי נבונה. עיון במקורות מראה שקיבלנו צו פיננסי מהבית הראשון, אותו קנינו במחיר דמים כבד. וגם את הבית השני שרכשנו בקורבנות רבים, הרסה הרשות העליונה בטענה של ניוון חברתי ומוסר לקוי. אחרי שנדדנו תקופה ארוכה והתגוררנו במקומות ארעיים שונים, החליטה אותה הרשות לתת לנו צ'כסה נוספת, ולהרשות לנו לבנות בית שלישי ואחרון. היסטודות החברתיים והכלכליים של בית זה עובריים לאחורנה ועוזעים קשים.

תהליך הקמתו של הבית השלישי היה בעייתי, אולי מפני שבמישפחה התרגלו לחיות אצל אחרים בתנאי שכירות, אבל בעיקר בגלל השאלות החוקיות שהתעוררו עם בעל הבית הקודם, בקשר לשטר הרכישה של הקרקע.

אנו חשבנו שנמק מספיק אנרגיה, שיהיה אור לנו ואור לגויים. והאמנו שניצור פה בית למישפחה ולאחים — פינה חמה שנוכל לאהוב ולהתגאות בה. ענינו הרואות שסטינו, ואנו מתרחקים יותר ויותר מהציפיות שתלינו בעצמנו ושאחרים תלו בנו, ושאלנו חוזרים על אותן טעויות גסות, חברתיות ומוסריות,

שום חברת-ביטוח רצינית לא תהיה מוכנה לבטח את הבית השלישי מכני תאונה היסטורית

שבגינן איבדנו את בתינו הראשונים. מה שמוכיח שהמור נשאר חמור, ואפילו יעברו אלפיים שנה הוא לא ילמד מהנסיון.

האל, ארץ-אפיים ורבי-חסד, שהתקשר אתנו בחוזה ארוך-טווח על הר סיני, הכניס בין פרקיו היבשים

של התנ"ך כל מיני סיפורים פיקטיביים, שברבים מהם יש מוסר השכל. באחד מהם הוא מספר, שכשרצה למנוע קטסטרופה מעיר לבנטינית קטנה על גדות ים המלח, ביקש מאברהם אבינו למצוא עשרה צדיקים שבגללם יימנע שבטו מסדום. הסיפור ידוע לכל בריבוי רב, וגם ההגיון שבאנקדוטה זו איננו קשה להבנה. אם קיים בחברה גרעין קשה של כמה צדיקים, אפילו מתגלות בחברה כולה תופעות של רכרוכיות וחולשה זמניים, קיימת אפשרות סבירה שניתן לשקם אותה. בסיס קטן של אנשים מוסריים ומימסד תקין, מסוגל לתמוך בפרימדיה חברתית מעוותת שקיומה תלוי על בלימה.

אילו הכרח היה, מסיבה כל שהיא, למצוא צדיקים בחברה הישראלית, היתה זו בוודאי משימה קלה

בחשבון הנפש כדאי לבדוק מתי התחיל הדיור לקלקל את הבית, ומתי הפכה לזונה קריה נאמנה

ופשוטה, מכיוון שכל אדם ישר, הגון ושומר חוק מהווה „צדיק“. אפילו מעשה סדום או אונס קבוצתי, שבגללם קצף המקום על הערים החטאות, ושהם מעשה של יוס-יום בגן העצמאות בתל-אביב או בחוף הים בנתניה, אינם מהווים את שיא התגלמותו של החטא בכיעורו, כפי שהיה אז. חטאיה הבסיסיים של הארץ כפי שהם משתקפים בעיתונות כיום, והזועקים מן האדמה ומשוועים לשינוי, מקורם במחדליו ואי-תיפקודו של המימסד; ביוורקריה בדגם שביסס הסולטאן מאיסטנבול, פער חברתי קשה, מפלגות מסואבות המאפשרות להנציח פרוזיטיות של אנשים ומוסדות, ולגלגל כסף באופן לא הגון ולא חוקי. על חטאים אלה ואחרים לא יכול לגונן הרוב הדומם וחסרי-האונים של האנשים ההגונים בארץ זו.

בחשבון הנפש כדאי לבדוק מתי התחיל הדיור לקלקל וללכלך את הבית, ובאיזה שלב של תהליך יצירתה הפכה קריה נאמנה לזונה. ובכן, בראשית ברא אלוהים את האדם כפרט, ואיתו יצר את האגואיזם. אחר-כך, כשנולדו יותר ויותר אנשים, נוצר קונפליקט ברור בין דרישותיהם השונות של בני-אדם כציביליזציה ובין דרישותיו של כל אחד ואחד מהם בנפרד. אוראז נוצרה החברה, המורכבת מהתחברות רצונית של בני-אדם כפרטים.

קודקדה של אותה חברה הוא המימסד. כשהראש בסדר, החברה בסדר, הכל בסדר. נפש בריאה בגוף בריא. מצד שני, כשיש בעיה צורמת, צריך למצוא את הסיבה באחד מכמה גורמים; באופיו המיוחד של האדם הישראלי; ביכולתם של הרבה יהודים לחיות ביחד בתרמוניה בציבור תרבותי, או במימסד שאיבד את דרכו, ושבטעויותיו הוא הורס לנו את הבית.

חייב כל אחד, לפני שהוא מוציא לעז ושם רע, להיות מליץ ישר ולדבר בזכותם של ישראל. נקיים מצווה זו. פעם, בשנותיה הראשונות של המדינה, כשבאמת היינו מעטים מול רבים, היו שטענו שנצליח לשרוד במזרח התיכון בגלל איכותו של האדם הישראלי. כיום, מסתבר שאיכות זו היא טכנולוגית בלבד, כאשר הפער המוסרי והאידיאולוגי בין הישראלי והאחרים הולך ונעלם.

אמנם על הר סיני הוכרזו כ„עם הבחירה“, אבל מידת הענווה דורשת שנכיר בכך: כציבור איננו פחותים ואיננו עולים משום בחינה על שום ציבור אחר. ככל העמים אנחנו.

בתקופת חטיפתו של אורון ירדן ז"ל, הושמעה באמצעי-התיקשורת כמה פעמים המילה היוונית „קטור“ זיס“. זוהי מילה שמתמשים בה בדרך כלל אינטלקטואלים ממושקפים, אבל החריפות שבה הרג המעשה

הפער המוסרי והאידיאולוגי בין הישראלי והאחרים הולך ונעלם

מנורמות מקובלות הצריך מילים שאינן בשימוש יום-יומי.

למי שכבר שכה כדאי להזכיר, שהמונח מגדיר כי סבל רב לגוף ולנפש מביא את האדם לחשבון נפש, הזדככות וכפרת עוונות העבר. יש מגדירים קטרוזיס, כהיטהרות בהלם. את ההלם ספג המימסד כמה פעמים, ביום-הכיפורים של '73 ובבחירות האחרונות של '77. את ההיטהרות המתחייבת מההלם לא ראינו. להפך, המצב מתדרדר והולך במהירות. השחיתות הפוליטית וההסתאבות המוסרית במימסד מגיעים לממדים ש- מעולם לא חשבו שנגיע אליהם.

ניתן להניח שגם הקדוש ברוך הוא מתלבט והוא עצמו איננו יודע מה לעשות עימנו.

ד"ר עמירם לנדמן, חלי-אביב